

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 1 De wankele democratie?

1 maximumscore 4

een juist antwoord bevat:

- een uitleg dat een bindingsvraagstuk te herkennen is met gebruik van het hoofdconcept binding en een voorbeeld uit het tekstfragment 1
- met gebruik van een passend kernconcept en een voorbeeld uit het tekstfragment 1
- een uitleg dat een verhoudingsvraagstuk te herkennen is met gebruik van het hoofdconcept verhouding en een voorbeeld uit het tekstfragment 1
- met gebruik van passend kernconcept en een voorbeeld uit het tekstfragment 1

voorbeeld van een juist antwoord:

(bindingsvraagstuk)

- Er is in het tekstfragment sprake van een bindingsvraagstuk, want het gaat om de vraag of de burger **voldoende vertrouwen heeft in het parlement**/de politici/het politieke stelsel. En dat heeft de burger (r. 12-14 of 19-23). Het gaat dus over de binding van de burger met de staat 1
- In de tekst staat dat de Nederlander vertrouwen heeft in **de politieke instituties** zoals het democratisch stelsel of de parlementaire democratie (r. 15-23). **Politieke instituties** is een kernconcept van het hoofdconcept binding. Je zou kunnen stellen dat burgers **de regels van politieke besluitvorming en de wijze waarop de burgers invloed kunnen hebben op de politiek**, accepteren en grotendeels waarderen 1

(verhoudingsvraagstuk)

- Er is in het tekstfragment sprake van een verhoudingsvraagstuk, want het hoofdconcept verhouding verwijst naar de wijze waarop **mensen zich van elkaar onderscheiden**. De onderzoekers constateren namelijk een verschil in politiek vertrouwen tussen hoger en lager opgeleiden (r. 27-31) 1
- Het verschil in vertrouwen hangt samen met de opleiding die mensen hebben genoten (r. 27-31). De verschillen in opleiding van mensen is een voorbeeld van **sociale ongelijkheid**. Verschillen in opleiding zijn een aanwijzing **voor ongelijke verdeling van hooggewaardeerde zaken** 1

Vraag	Antwoord	Scores
<p>2</p>	<p>maximumscore 2 een juist antwoord bevat: een uitleg van het herkennen van twee kernconcepten van het hoofdconcept verandering (niet modernisering) in het tekstfragment (uitleg per kernconcept 1 scorepunt)</p> <p>voorbeeld van een juist antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> In de verklaring dat burgers, met name de hoger opgeleiden, vooral anders politiek actief zijn geworden (r. 50-51) is democratisering te herkennen. Burgers willen juist meer invloed op de politieke besluitvorming en grijpen naar andere manieren dan stemmen, zoals het meedoen aan inspraak, acties en dergelijke (r. 51). Dit is een voorbeeld van democratisering In de verklaring dat kiezers minder vastzitten aan een politieke partij, zoals in de verzuiling (r. 54-57) of in de verklaring dat niet alleen het ledenaantal van politieke organisaties daalde, maar van vrijwel alle maatschappelijke organisaties in de afgelopen vijftig jaar (r. 66-73) is individualisering te herkennen omdat het individu zich in toenemende mate vrij voelt zijn eigen keuzes te maken, los van bestaande maatschappelijke organisaties (als wel om een minder vaste binding aan organisaties, zoals politieke partijen, waardoor mensen eerder van lidmaatschap of andere vormen van steun (zoals stemmen) wisselen) 	<p>1</p> <p>1</p>
<p>3</p>	<p>maximumscore 2 een juist antwoord bevat: twee redenen waarom Nederlanders minder binding voelen met de EU dan met de eigen staat met gebruik van een ander kernconcept per reden (per reden 1 scorepunt)</p>	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

voorbeelden van juiste redenen:

- **Burgers in Nederland zien zich in de eerste plaats als Nederlander. Dat is hun identiteit.** Veel kiezers/burgers voelen zich geen/minder Europeaan. / Veel Nederlanders ervaren **een nationale identiteit: het gevoel en bewustzijn deel uit te maken van de Nederlandse cultuur en daar ook trots op kunnen zijn.** (Een dergelijk groepsgevoel en -bewustzijn van mensen bestaat nauwelijks over Europa.) 1
- Er is in Nederland geen sprake van/weinig besef van een **gemeenschappelijke Europese cultuur: te weinig besef van gedeelde gemeenschappelijke waarden, normen, taal, geschiedenis, etc.** / Nederlanders ervaren sterke bindingen met Nederland door het besef van een gemeenschappelijke herkomst en **cultuur: gedeelde waarden en normen, gemeenschappelijke taal, eigen instituties als politiek systeem, onderwijssysteem, media, nationale feestdagen.** (Deze culturele factoren kunnen de bindingen met Europa verzwakken.) 1

4 maximumscore 2

een juist antwoord bevat:

- de rationele-keuzebenadering 1
- een verklaring van het feit dat de opkomst bij verkiezingen voor het Europees Parlement lager is dan de opkomst bij de Tweede Kamerverkiezingen met behulp van de rationele-keuzebenadering 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- de rationele-keuzebenadering 1
- Stemmen op vertegenwoordigende lichamen is op te vatten als een rationele keuze. Volgens de rationele-keuzebenadering zijn de kiezers individuen die de kosten en baten die aan alternatieven zijn verbonden tegen elkaar afwegen. De kosten zijn de moeite die burgers doen om te gaan stemmen. Kiezers zien minder baten/weinig nut in het kiezen voor het Europees Parlement (EP) dan in het kiezen voor de Tweede Kamer. (Burgers hebben het idee dat ze met hun stem voor het EP minder invloed kunnen uitoefenen dan in het kiezen voor de Tweede Kamer, dus zullen ze eerder meedoen aan de Tweede Kamerverkiezingen dan aan de verkiezingen voor het EP.) 1

Vraag	Antwoord	Scores
5	<p>maximumscore 2 een juist antwoord bevat: een uitleg van de moderniseringstheorie op grond van tekst 2 met gebruik van twee elementen van het kernconcept modernisering (per element met voorbeeld uit de tekst 1 scorepunt)</p> <p>voorbeeld van een juist antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> • (element 1) Volgens de moderniseringstheorie leidt modernisering, zoals de toepassing van wetenschap en techniek – “stijging van het opleidingsniveau en ontwikkeling van massacommunicatiemiddelen” – (r. 8-10) • (element 2) tot mondige burgers die streven “naar zelfontplooiing” en meer betrokkenheid bij de politieke besluitvorming (r. 12-25), met andere woorden tot het loskomen van traditionele verhoudingen 	<p>1</p> <p>1</p>
6	<p>maximumscore 2 een juist antwoord bevat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een verband tussen de moderniseringstheorie zoals beschreven in tekst 2 en de trend in de mate van politieke steun van hoger opgeleiden • een uitleg van het ondersteunen of tegenspreken van de moderniseringstheorie op grond van een gegeven uit figuur 2 of 3 <p>voorbeeld van een juist antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De moderniseringstheorie voorspelt dat de politieke steun zal afnemen onder hoger opgeleiden indien democratische hervormingen uitblijven (r. 30-32). / Omdat de hoger opgeleiden meer democratie willen, voorspelt de moderniseringstheorie dat de politieke steun onder hoger opgeleiden zal afnemen (r. 26-29) • Uit figuur 2 blijkt dat de tevredenheid van hoger opgeleiden met de democratie in de periode 1973-2012 is toegenomen, wat de moderniseringstheorie tegenspreekt 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
7	<p>maximumscore 2 een juist antwoord bevat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een verband tussen de globaliseringstheorie zoals beschreven in tekst 2 en de trend in de mate van politieke steun van lager opgeleiden • een uitleg van het ondersteunen of tegenspreken van de globaliseringstheorie op grond van een gegeven uit figuur 2 of 3 	<p>1</p> <p>1</p>

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

voorbeeld van een juist antwoord:

- De globaliseringstheorie voorspelt dat de politieke steun onder burgers met een laag inkomen/met een laag opleidingsniveau zal gaan dalen, omdat door globaliseringsprocessen de welvaart en werkgelegenheid van vooral lager opgeleiden onder druk is komen te staan (r. 40-43) 1
- Lager opgeleiden worden ondanks de toename van globalisering steeds tevredener met democratie. Dit blijkt uit figuur 2. / Uit figuur 3 blijkt het vertrouwen van lager opgeleiden in het parlement in de periode 1981-2008 niet te dalen. Dus de gegevens uit figuur 2 of 3 spreken de globaliseringstheorie tegen 1

8 maximumscore 2

een juist antwoord bevat:

een uitleg dat er geen sprake is van een legitimiteitscrisis in de representatieve democratie door

- een juiste interpretatie te geven van de figuren 4 en 5 over de mate van representativiteit 1
- gebruik te maken van het kernconcept representativiteit bij de interpretatie van de figuren 4 en 5 met de constatering dat je door de toename van representativiteit niet kunt spreken van een legitimiteitscrisis in de representatieve democratie 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Uit figuur 4 blijkt dat de Kamerleden in 1977-1979 gemiddeld linkser waren dan de kiezers; er is sprake van geringe representativiteit. Uit figuur 5 blijken de links-rechtsopvattingen van de Kamerleden in 2006 voor bijna 90 procent overeenkomen met de kiezers. Er is dus een grote mate van representativiteit 1
- De mate waarin **de standpunten van vertegenwoordigers van politieke partijen overeenkomen met die van de groep die zij vertegenwoordigen** is hoog in 2006. Deze hoge mate van representativiteit duidt op legitimiteit van het systeem. Er is dus geen sprake van een legitimiteitscrisis in de representatieve democratie 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

9 maximumscore 4

een juist antwoord bevat:

- een hypothese bij de gegeven onderzoeksvraag die als een hypothese/verwachting (en niet als een vraag) is geformuleerd waarin ook een element van het kernconcept politieke socialisatie is gebruikt 1
- een onafhankelijke variabele en een afhankelijke variabele waarbij uit de formulering moet blijken dat het variabelen zijn en geen constanten; en dat de afhankelijke variabele datgene moet zijn dat wordt verklaard en de onafhankelijke variabele datgene dat de verklaring biedt 1
- een operationalisering van de variabelen; de variabelen uit de hypothese zijn op een juiste wijze vertaald naar meetbare indicatoren 1
- een beredeneerde keuze voor een van de onderzoeksmethoden: enquête, interview of een (quasi-) experiment vanuit de aard van deze methoden 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- (hypothese) Als jongeren van 18-24 jaar die voor het eerst mogen stemmen, op school relevante politieke kennis hebben opgedaan (over de gemeenteraadsverkiezingen) dan gaan zij vaker stemmen dan jongeren die geen of weinig hebben geleerd over politieke besluitvorming/over de gemeenteraadsverkiezingen 1
- In deze hypothese is de onafhankelijke variabele de hoeveelheid relevante politieke kennis die de afhankelijke variabele beïnvloedt: het al dan niet gaan stemmen bij de gemeenteraadsverkiezingen 1
- Operationaliseren van de variabele 'de hoeveelheid relevante politieke kennis' is bijvoorbeeld (indicator) 'het behaalde cijfer voor het vak maatschappijleer op de middelbare school' / 'de hoeveelheid lessen of de hoeveelheid leerstof over politieke vorming die de jongere gehad heeft' / 'de score op een toets over politieke kennis'; de variabele 'al dan niet gaan stemmen' kan meetbaar gemaakt worden door te vragen of de jongere gestemd heeft bij de laatste gemeenteraadsverkiezing(en) 1
- Om de hypothese te toetsen is een enquête een juiste onderzoeksmethode, omdat met een enquête grote aantallen respondenten in het onderzoek ondervraagd kunnen worden / omdat in een enquête veel van de genoemde indicatoren bevraagd kunnen worden / omdat in een enquête in principe de betrouwbaarheid van de resultaten hoog is 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 2 De VN-vredesmissie in Mali

10 maximumscore 4

een juist antwoord bevat:

- een beschrijving van realistische theorieën van internationale verhoudingen die de militaire interventie van Frankrijk in Mali kunnen verklaren 1
- een verklaring voor de Franse interventie met een voorbeeld uit tekst 3 vanuit de realistische theorieën van internationale verhoudingen 1
- een beschrijving van liberale theorieën van internationale verhoudingen die de militaire interventie van Frankrijk in Mali kunnen verklaren 1
- een verklaring voor de Franse interventie met een voorbeeld uit tekst 3 vanuit de liberale theorieën van internationale verhoudingen 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- De interventie van Frankrijk kan verklaard worden met realistische theorieën.
De realistische theorieën zien de internationale verhoudingen als een machtsstrijd van allen tegen allen, waarbij **elk land zijn eigen belangen zal trachten te realiseren**. Het belangrijkste middel hierbij is **het inzetten van militaire macht** 1
- Frankrijk (en Europa) heeft grote **economische belangen** in zowel Mali als in de Sahel-regio: het bezit niet alleen concessies in een groot olieveld maar wint in buurland Niger ook uranium dat onontbeerlijk is als grondstof voor de grotendeels op kernenergie gebaseerde energievoorziening in Frankrijk (r. 18-30). Deze belangen worden verdedigd **door militair in te grijpen** 1
- De interventie van Frankrijk kan verklaard worden met liberale theorieën.
In liberale theorieën is **internationale samenwerking op basis van gemeenschappelijke belangen** het uitgangspunt 1
- De interventie van Frankrijk vond plaats op verzoek van de Malinese regering en met instemming van de VS, Europa en de andere landen in Afrika (r. 1-8 of 15-17). **Internationale samenwerking is een kenmerk van de liberale theorieën als het bijdraagt aan vrede en welvaart**. Voorbeelden van **gemeenschappelijke belangen** zijn in deze situatie onder andere de strijd tegen het internationale terrorisme, het brengen van stabiliteit (r. 3-5) en de bescherming van de grondstoffenwinning (r. 18-30) 1

Vraag	Antwoord	Scores
11	<p>maximumscore 3 een juist antwoord bevat:</p> <p>a</p> <ul style="list-style-type: none"> • een politiek-ideeel uitgangspunt van het Nederlands buitenlandbeleid: het bevorderen van de internationale rechtsorde <p>b</p> <ul style="list-style-type: none"> • een argument op grond van dit uitgangspunt met gebruik van een voorbeeld uit tekst 4 <p>c</p> <ul style="list-style-type: none"> • een argument vanuit het economisch uitgangspunt van het Nederlands buitenlandbeleid met gebruik van een voorbeeld uit tekst 5 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
	<p>voorbeeld van een juist antwoord:</p> <p>a</p> <ul style="list-style-type: none"> • het bevorderen van de internationale rechtsorde (waarbij groot belang wordt gehecht aan mensenrechten, democratie en stabiele internationale betrekkingen) <p>b</p> <ul style="list-style-type: none"> • Volgens tekst 4 is het noorden van Mali een broedplaats van jihadisme en criminaliteit (r. 5-10). De VN-missie draagt bij aan veiligheid en stabiliteit in Mali en daarmee aan het bevorderen van de internationale rechtsorde <p>c</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een argument vanuit het economisch uitgangspunt van het Nederlands buitenlandbeleid is het bevorderen van de handelsbetrekkingen. Het deelnemen aan militaire missies heeft een positief effect op het imago van Nederland, waardoor gemakkelijker contact gelegd kan worden met regeringen. Dit kan weer bijdragen aan het versterken van de handelsbetrekkingen (r. 14-20 van tekst 5) 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
12	<p>maximumscore 2 een juist antwoord bevat:</p> <p>a</p> <ul style="list-style-type: none"> • een argument met een kernconcept van het hoofdconcept binding met een voorbeeld uit tekst 4 <p>b</p> <ul style="list-style-type: none"> • een argument met een kernconcept van het hoofdconcept verandering met gebruik van een voorbeeld uit tekst 4 	<p>1</p> <p>1</p>

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

voorbeeld van een juist antwoord:

a

- De bijdrage van de Nederlandse vredesmissie aan veiligheid en stabiliteit in Mali / aan het bevorderen van de internationale rechtsorde houdt bijvoorbeeld in het scheppen van **politieke instituties** in Mali, wat de binding in Mali kan bevorderen. In tekst 4 (r. 30-34) wordt gesproken over de inrichting van een justitieel apparaat, assistentie bij het electorale proces, toezicht op naleving van de mensenrechten, herstel van het staatsgezag. Het gaat hier om **het creëren en formaliseren van regels die het gedrag van mensen in een (democratische rechts)staat reguleren**

1

b

- Een argument met een kernconcept van hoofdconcept verandering: door de conflicten en instabiliteit van Mali is het land ‘een kruispunt van smokkelroutes geworden’ die lopen van Zuid-Amerika naar Europa (r. 10-14 van tekst 4) / “Ook is er sprake van mensenhandel en illegale immigratie richting ons werelddeel.” (r. 15-17 van tekst 4) Dit is een voorbeeld van **globaliseringsprocessen** die de macht en het gezag van de staat Mali aantasten. Er is dus in Mali sprake van een **uitbreiding van internationale contacten** over zeer grote afstanden en over landsgrenzen heen. De VN-vredesmissie zou kunnen bijdragen aan het tegengaan van de (negatieve) gevolgen van bovengenoemd voorbeeld van **globalisering**

1

13 maximumscore 2

een juist antwoord bevat:

- het weergeven van de inhoud van de ‘law of anticipated reactions’
- een uitleg van mogelijke overwegingen van Nederland om deel te nemen aan de vredesmissie op grond van de ‘law of anticipated reactions’ geïllustreerd met een voorbeeld uit tekst 4 of 5

1

1

voorbeeld van een juist antwoord:

- De ‘law of anticipated reactions’ houdt in dat macht van een land ook en vooral op minder zichtbare wijze werkt en dat (kleinere) landen bij hun besluitvorming anticiperen op mogelijke reacties van machtige(r) landen
- Bij het besluit van Nederland om aan de missie in Mali deel te nemen heeft mogelijk de vrees voor nieuwe negatieve reacties van de grote mogendheden (r. 6-13 en r. 21-25 van tekst 5) of de EU (r. 17-26 van tekst 4) meegespeeld. Indien Nederland niet mee zou doen aan de VN-vredesmissie in Mali zou het risico (nog meer) verlies van invloed op internationale besluitvormingsprocessen of imago-verlies of negatief effect op de handel kunnen zijn

1

1

Vraag	Antwoord	Scores
14	<p>maximumscore 2 een juist antwoord bevat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een beschrijving van de positiemethode om macht van een land te bepalen • een uitleg van de positiemethode aan de hand van een voorbeeld uit tekst 5 met gebruik van het kernconcept macht <p>voorbeeld van een juist antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Met de positiemethode omdat deze methode als uitgangspunt heeft dat de macht die een land kan aanwenden afgemeten wordt aan de posities die het bekleedt in internationale organisaties • Nederland verloor zijn positie en daarmee macht in een internationale organisatie als de G20. Doordat Nederland – als gevolg van de negatieve reactie van de Amerikanen op het Nederlandse besluit zich terug te trekken uit de Afghaanse provincie Uruzgan – niet langer werd uitgenodigd voor het G20 overleg (r. 6-13 van tekst 5), kon Nederland zijn stem niet meer laten horen in een belangrijke internationale organisatie als de G20, dus Nederland verloor macht: het vermogen van Nederland nam af om een belangrijke hulpbron in te zetten (deelname aan G20) om zijn eigen doelen te bereiken of eigen belangen te beschermen 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
15	<p>maximumscore 2 een juist antwoord bevat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een opvatting van de auteur (voorbeeld) uit tekst 4 die wel of niet overeenkomt met de ideologie van de modernisering • een uitleg van opvatting van de auteur op grond van de ideologie van de modernisering <p>voorbeeld van een juist antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> • In de opvatting van de auteur is niet de ideologie van de modernisering te herkennen. De auteur spreekt over een geest van maakbaarheid die voortkomt uit de civiele elementen die de VN-missie wil realiseren in Mali (r. 27-30). / De auteur stelt dat in Mali een traditionele en agrarische samenleving bestaat die we geen westerse waarden en normen kunnen opdringen (r. 35-39) • Uit zijn opvattingen spreekt geen universalistisch vooruitgangsgeloof waarbij traditionele verhoudingen onvermijdelijk plaatsmaken voor moderne westerse samenlevingsvorm, die overal gelijk is (en als wenselijk wordt gezien). Dit is de ideologie van de modernisering 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

16 **maximumscore 3**

een juist antwoord bevat:

a

- een voorbeeld van beschrijving van de situatie in Mali naar aanleiding van tekst 6 met juist gebruik van het kernconcept conflict 1
- idem van het kernconcept gezag 1

b

- een voorbeeld van een beschrijving van de bijdrage van Nederland aan de VN-missie in Mali naar aanleiding van tekst 4 met juist gebruik van het kernconcept samenwerking 1

voorbeeld van een juist antwoord:

a

(kernconcept conflict)

- In Mali is sprake van (een) **conflict(en)**. Er zijn in Mali groepen **met tegengestelde doelen en belangen die elkaar bestrijden**:
 Toearegbeweging MNLA wilde / wil een eigen staat in het noorden van Mali (r. 1-4 en 15-21 van tekst 6) en streed tegen de regering van Mali.
 / De islamitische strijders van Ansar voerden een schrikbewind in de noordelijke steden van Mali (r. 30-44 van tekst 6) 1

(kernconcept gezag)

- Het **gezag** van de regering van Mali is ondergraven: **het uitoefenen van macht door de regering wordt niet als legitiem erkend door verschillende groeperingen in Mali**. Toearegbeweging MNLA en de islamitische strijders van Ansar bestreden de regering van Mali.
 (r. 1-4 / r. 22-29 van tekst 6) 1

b

(kernconcept samenwerking)

- De bijdrage van Nederland aan de VN-missie (tekst 4) is een vorm van **samenwerking**: staten binnen de VN **vormen relaties** – aan de VN-missie doen verschillende landen mee – **om hun handelen op elkaar af te stemmen voor het behalen van een gemeenschappelijk doel**. De Nederlandse bijdrage houdt zowel een militaire missie in (het verzamelen van inlichtingen over terroristische groeperingen) als een civiele missie (r. 28-34 van tekst 4). Het gemeenschappelijke doel van de VN-missie is: veiligheid en stabiliteit in Mali brengen 1

Opmerkingen

Geen scorepunt toekennen als alleen een voorbeeld uit de tekst wordt gegeven zonder gebruik van een kernconcept of als alleen een kernconcept wordt gebruikt zonder het geven van een voorbeeld.

Geen scorepunt toekennen als de kernconcepten macht of sociale (on)gelijkheid worden gebruikt.

Vraag	Antwoord	Scores
17	<p>maximumscore 2 een juist antwoord bevat: een argumentatie dat Mali wel of niet beschouwd kan worden als een natiestaat op grond van voorbeelden uit tekst 6 met toepassing van de kernconcepten cultuur en identiteit (per juiste toepassing 1 scorepunt)</p> <p>voorbeeld van een juist antwoord: (argumenten Mali niet beschouwd als natiestaat)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mali kan niet beschouwd worden als een natiestaat, omdat het land bestaat uit verschillende naties. In het noorden van Mali wonen de Toearegs en in het midden en zuiden van het land de Malinezen. De Toearegs hebben een andere cultuur – waarden, normen, leefwijze en gebruiken – dan de Malinezen uit het zuiden (r. 1-6 van tekst 6). De Toearegs willen daarom een onafhankelijke staat (r. 22-26 van tekst 6) • Die specifieke cultuur van de Toearegs is hun culturele identiteit. De bewoners in het noorden zien zichzelf als Toearegs met een eigen specifiek cultuur (r. 1-6 van tekst 6). (En de Malinezen uit het zuiden zien zich ook als bewoners met een eigen identiteit.) 	<p>1</p> <p>1</p>

Opgave 3 Michiel de Ruyter, helden en natievorming

18	<p>maximumscore 2 een juist antwoord bevat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een uitleg van een voorbeeld uit tekst 7 dat past bij de modernistische school van natievorming • en een uitleg waarom dat voorbeeld past bij de modernistische school van natievorming 	<p>1</p> <p>1</p>
	<p>voorbeeld van een juist antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> • In tekst 7 staat dat “historici, schrijvers, de hogere burgerij en de overheid een nationaal historisch besef in de bevolking hebben ‘gehamerd’.” (r. 7-10). Dit voorbeeld laat zien dat de (politieke en culturele) elite tracht de nationale identiteit en daarmee de binding met de (nieuwe) staat te bevorderen door de nadruk te leggen op de gemeenschappelijke cultuur en geschiedenis en de rol van helden als Michiel de Ruyter daarin • Dit zijn kenmerken van de modernistische school want deze school gaat ervan uit dat de natie een product is van het negentiende-eeuwse nationalisme en gezien moet worden als een strategie van de elite om de bevolking aan de staat te binden 	<p>1</p> <p>1</p>

Vraag	Antwoord	Scores
19	<p>maximumscore 3</p> <p>een juist antwoord bevat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een beschrijving van wat met de paradox generalisering versus pluralisering wordt bedoeld • toepassing van deze paradox op de samenhang tussen het proces van globalisering en belangstelling voor Nederlandse geschiedenis <p>voorbeeld van een juist antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Met generalisering wordt het proces bedoeld waarin de wereld van sterk van elkaar verschillende culturen langzamerhand plaatsmaakt voor een universele cultuur • De massaliteit en vervlakking van deze mondiale (media)cultuur heeft echter geleid tot de behoefte van groepen mensen om in hun eigen vertrouwde leefomgeving een nieuwe, eigen cultuur te creëren. Het tot stand komen van al deze van elkaar verschillende (kleinschalige) culturen wordt pluralisering genoemd • Door globaliseringsprocessen – de ontwikkeling naar een universele cultuur (generalisering) – (versterkt via ICT, internet en de media) ontstaat in Nederland behoefte om Nederland als natie te zien met een eigen culturele identiteit en geschiedenis. Onder bepaalde groepen burgers worden trots op het vaderland en lotsverbondenheid belangrijke waarden in een geglobaliseerde wereld. De behoefte en belangstelling voor Nederlandse cultuur en geschiedenis kan als een uiting van pluralisering gezien worden 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 4 De ongelijkheid in inkomens en vermogens in de wereld

20 maximumscore 2

een juist antwoord bevat:

- een voorbeeld uit tekst 9 waaruit blijkt dat Piketty de gedachte verwerpt dat meritocratie een verklaring is voor sociale ongelijkheid in westerse samenlevingen 1
- een beschrijving van meritocratie 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Volgens tekst 9 verwerpt Piketty meritocratie als verklaring voor sociale ongelijkheid: vermogensongelijkheid is niet het onvermijdelijk gevolg van verschillen in talent of de bereidheid hard te werken (r. 1-6). Hij stelt: "Ouderlijk vermogen is de toegangkaart tot de vermogende klasse." (r. 7-9). 1
- Deze voorbeelden komen niet overeen met meritocratie. Meritocratie is namelijk een samenleving waarin alleen de individuele verdiensten van een persoon bepalend zijn voor zijn/haar maatschappelijke positie. (Andere factoren als maatschappelijke afkomst of het vermogen van de ouders worden niet beschouwd als verklaring van sociale ongelijkheid.) 1

21 maximumscore 2

een juist antwoord bevat:

- een uitleg dat de meritocratische gedachte overeenkomt met een element van het kernconcept ideologie 1
- een uitleg van dit element van het kernconcept ideologie met een element van het kernconcept sociale ongelijkheid 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- De meritocratische gedachte (In een moderne samenleving zou je maatschappelijke positie bepaald moeten worden door je individuele verdiensten) is te beschouwen als een **ideologie**. Want deze gedachte behelst **een idee over de meest wenselijke maatschappelijke en politieke verhoudingen in een samenleving** 1
- namelijk het idee dat **sociale ongelijkheid** in de samenleving verschillen in inspanning en bekwaamheid weerspiegelen Sociale ongelijkheid is te rechtvaardigen: **verschillen in maatschappelijke posities/in status/in vermogen dienen het gevolg te zijn van individuele kenmerken** 1

Vraag	Antwoord	Scores
22	<p>maximumscore 2 een juist antwoord bevat: een uitleg dat een plan om progressieve belasting op vermogen in te voeren op mondiale schaal waarschijnlijk niet gerealiseerd kan worden door</p> <ul style="list-style-type: none"> • het toepassen van het dilemma van collectieve actie op een mondiaal belastingplan op vermogen met een uitleg van gedrag 'free riders' 1 • en door het noemen van het ontbreken van een wereldmacht om dit dilemma op te lossen 1 <p>voorbeeld van een juist antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Landen zullen in het algemeen niet vrijwillig gedeelde, collectieve belangen nastreven, zoals een mondiaal belastingplan omdat ze bang zijn dat ze een bijdrage leveren terwijl andere landen daarvan profiteren zonder mee te werken, de zogenaamde 'free riders'. / Landen die bijvoorbeeld niet meedoen, de zogenaamde 'free riders', trekken juist extra vermogen aan, vormen als het ware belastingparadijzen; dit gaat ten koste van landen die wel willen meewerken aan een internationale samenwerking om grote vermogensverschillen te voorkomen 1 • En er is geen gezaghebbende wereldautoriteit die deelname aan een mondiaal belastingplan kan afdwingen 1 	
23	<p>maximumscore 2 een juist antwoord bevat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een beschrijving van een voorbeeld uit tekst 9 dat overeenkomt met een aspect van de marxistische benadering op sociale ongelijkheid 1 • een uitleg van dit aspect van de marxistische benadering aan de hand van dit voorbeeld 1 <p>voorbeeld van een juist antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De opvattingen van Piketty komen overeen met een aspect van de (neo)marxistische benadering, want Piketty heeft het over de toegenomen vermogensongelijkheid en de vermogende klasse (r. 1-9) of over de helft van de bevolking die nagenoeg niets bezit en zich buitengesloten voelt (r. 31-41) 1 • Hierin is ongelijkheid op machtsverschillen te herkennen, die volgens de (neo)marxistische benadering een gevolg is van het feit dat mensen in verschillende mate over hulpbronnen beschikken (vermogen, bezit) en daardoor met elkaar in concurrentie zijn om schaarse en hooggewaardeerde goederen te bemachtigen 1 	

Vraag	Antwoord	Scores
24	<p>maximumscore 2 een juist antwoord bevat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de verzorgingsstaat als politiek kenmerk van moderne westerse samenlevingen • dat een verklaring is van de verschillen in Gini-coëfficiënt van Nederland en de VS op grond van een verschillende vorm van een verzorgingsstaat 	<p>1 1</p>
	<p>voorbeeld van een juist antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een politiek kenmerk van moderne westerse samenlevingen is dat de overheid de sociale grondrechten van de burgers garandeert in de vorm van een verzorgingsstaat • Het feit dat na tussenkomst van belastingen en sociale zekerheid de Gini-coëfficiënt in Nederland zakt van 0,57 naar 0,33 en de Gini-coëfficiënt van de VS zakt van 0,57 naar 0,42 betekent dat de VS een minder ontwikkelde verzorgingsstaat heeft dan Nederland. In Nederland herverdeelt de overheid de inkomens meer dan in de VS door middel van een sociaal zekerheidsstelsel, (het belasting- en premiestelsel en andere vormen van inkomensondersteuning, zoals huursubsidie en tegemoetkoming in de zorgkosten.) 	<p>1 1</p>
25	<p>maximumscore 3 een juist antwoord bevat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een uitleg van het relatieve aandachtsmodel namelijk agendavorming heeft een cyclisch karakter: een politieke kwestie is kortstondig in de aandacht met een voorbeeld uit de inleiding • een politieke kwestie stond eerst niet op de politieke agenda met een voorbeeld uit tekst 10 • politici gebruiken het piekmoment om beleid te introduceren met een voorbeeld uit de inleiding 	<p>1 1 1</p>
	<p>voorbeeld van een juist antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Volgens het relatieve aandachtsmodel heeft agendavorming een cyclisch karakter ('issue-attention cycles'). De kwestie sociale ongelijkheid was in 2014 prominent in de aandacht, mede door het uitbrengen van het boek van Piketty (zie de inleiding) • Uit tekst 10 blijkt dat de gegevens van Piketty al langer bekend zijn, maar door het verschijnen van boek van Piketty en de media-aandacht is het onderwerp sociale ongelijkheid op de agenda geplaatst. Nu was het juiste moment • Er is met andere woorden een piekmoment ontstaan die politici gebruiken om extra beleid te introduceren. In de inleiding staat dat GroenLinks en SP met nieuwe beleidsvoorstellen kwamen door het nut van de nivelleringspolitiek te onderbouwen met gegevens uit het boek van Piketty 	<p>1 1 1</p>

Bronvermeldingen

---

tekst 1	naar: Trouw, 17 april 2014, interview door Maaïke van Houten
figuur 1	Jacques Thomassen, Carolien van Ham en Rudy Andeweg 'De Wankele democratie. Heeft de democratie haar beste tijd gehad?' Amsterdam 2014. figuur 2.1., p.41
tekst 2	naar: De wankele democratie, 2014, vrij naar p.114 tot en met 118
figuur 2	De wankele democratie, 2014, figuur 5.1, p.119
figuur 3	De wankele democratie, 2014, figuur 5.2, p.121
figuur 4	De wankele democratie, 2014, figuur 2.6a, p.59
figuur 5	De wankele democratie, 2014, figuur 2.6b, p.59
tekst 3	naar: www.internationalespectator.nl , april 2013
tekst 4	naar: Kees Homan, www.clingendael.nl , 19 december 2013
tekst 5	naar: www.volkskrant.nl , 26 oktober 2013
tekst 6	naar: www.trouw.nl , 21 mei 2014
tekst 7	naar: Carel Peeters, www.vn.nl/Litteraire-kroniek-2 , 11 november 2013
tekst 8	naar: interview met historicus Han van der Horst over zijn boek, 'De mooiste jaren van Nederland, 1950-2000'; 18 september 2013; www.geschiedenis.nl
tekst 9	naar: De Groene Amsterdammer, nr. 22, 2014
tabel 1	naar: Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (2014)
tekst 10	naar: 'Piketty de nuttige idioot'. www.decorrespondent.nl , 11 juni 2014